

Rönsysorsimo

Arktiskt saltgräs
Puccinellia phryganodes

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)
Rauhoitettu (LSA 521/2021)

EU:n lajikoodi: 1971

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)
BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, vakaa

Luonnehdinta

Rönsysorsimo on runsaasti rönsyilevä, monivuotinen matala heinä. Juurehtivien, usein punertavien rönsyjen lehdet ovat lyhyet ja rihmamaiset. Kasvi lisääntyy kasvullisesti ja kukkii hyvin harvoin. Rönsysorsimo muistuttaa kookkaampaa ja levälehtisempää rönsyrölliä (*Agrostis stolonifera*).

Elinympäristö ja levinneisyys

Rönsysorsimo kasvaa alavilla ja matalakasvuisilla merenrantaniityillä, paljailla lietemailla, hiekkadyynien välisissä painanteissa ja suolamaalaukuilla. Lajilla on vain muutama nykyinen kasvupaikka Perämeren rannalla Oulun seudulla. Valtaosa lajin kannasta on yhdessä esiintymässä.

Nykytila ja uhkatekijät

Monet rönsysorsimon kasvupaikoista ovat hävinneet tai ka-ventuneet ruovikoitumisen takia. Synä ruovikoitumiseen ovat rantalaidunnuksen loppuminen ja Itämeren rehevöityminen. Myös pelloksi raivaus ja rakentaminen ovat hävittäneet joitakin esiintymiä. Umpeenkasvun lisäksi lajia uhkaa Hailuodon pengertien rakentaminen, mikä voi muuttaa veden virtauksia. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat vedenkorkeuden ja jääolosuhteiden muutokset voivat olla uhka tulevaisuudessa. Suuret vuotuiset vaihtelut hankaloittavat lajin nykytilan arvioimista. Jäljellä olevat esiintymät on suojeltu. Niitä tulee seurata hoitotarpeen arvioimiseksi.

Hoitosuosituks

Osa rönsysorsimon kasvupaikoista on hoidettu ruovikkoa niittämällä, mutta niitto on ollut osin tehotonta. Lajin säilyminen ja leviäminen edellyttää tehostettuja hoitotoimia, erityisesti korkean kasvillisuuden niittoa ja niittotähteen poistamista sekä laiduntamista tai maanpinnan rikkomista. Kasvin siirtoistutuksia ja palauttamista entisille kasvupaikoilleen kokeiltiin ESCAPE Life -hankkeessa 2010-luvulla. Kolmen vuoden jälkeen osa istutetuista versoryhmistä oli hengissä, mutta lajin vakiintuminen siirtopaikoille on epävarmaa.

Lähteet

- Markkola, J. 2013–2016. Pohjansorsimo *Arctophila fulva* var. *pendulina* ja rönsysorsimo *Puccinellia phryganodes*. Esiintymien tilan seurantaraportit vuosilta 2013–2016. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, luonnon-suojeluyksikkö. <https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/lajit/lajien-suojeluty/yksittaisten-lajien-suojelu/Pohjan-ja-ronsysorsimon-suojelu>
- Kalliovirta, M. 2017. Rönsysorsimo (*Puccinellia phryganodes* (Trin.) Scribn. & Merr.). Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. S. 259–261. Suomen ympäristö 1/2017.
- Mäkelä, K., Kemppainen, E. & Ulvinen, T. 2012. Rönsysorsimo – arktiskt saltgräs. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 275–277. Tammi, Helsinki.
- Niemelä, M. 2009. Biotic interactions and vegetation management on coastal meadows. *Acta Universitatis Ouluensis A Scientiae Rerum Naturalium* 529: 1–68.
- Rautiainen, P., Björnström, T., Niemelä, M., Arvola, P., Degerman, A., Erävuori, L., Siikamäki, P., Markkola, A., Tuomi, J. & Hyvärinen, M. 2007: Management of three endangered plant species in a dynamic landscape of seashore meadows. *Applied Vegetation Science* 10: 25–32.
- Siira, J. 2011. Rönsysorsimo (*Puccinellia phryganodes*) ja pohjansorsimo (*Arctophila fulva* var. *pendulina*) Perämerellä 1900-luvulla. Suomen ympäristö 6/2011: 39–95.

Kuva: Marika Niemelä